
Секція № 3. Трансформація бізнес-моделей банків під впливом диджіталізації

УДК 336.71

ДЗЮБЛЮК О. В.,

доктор економічних наук, професор,

Тернопільський національний економічний університет,

завідувач кафедри банківської справи,

e-mail: alex5203@ukr.net, ORCID ID 0000-0002-4967-823X

ГЕНЕЗИС БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ В УМОВАХ ДИДЖІТАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Основні тенденції розвитку сучасного банківського бізнесу визначаються макроекономічною нестабільністю, посиленням регулятивних вимог з боку держави на основі базельських принципів, підвищенням ризиків ведення банківської справи, посиленням глобальної конкуренції на фінансових ринках, а також розвитком інформаційно-комунікаційних технологій та диджіталізацією економічних процесів. Фінансова глобалізація та постійні тенденції щодо проникнення на національні ринки фінансових послуг іноземних банків ще більше загострюють посилення конкуренції у банківському середовищі. За таких обставин підтримання стійкості банківського сектору лише на основі традиційних напрямів його розвитку і показників ефективності роботи уже явно недостатньо, адже в сучасних умовах необхідно оцінювати не лише фінансові результати функціонування банківських установ, але й їхній інноваційний потенціал.

Саме ефективна політика запровадження фінансових інновацій у банківський бізнес слугує необхідною умовою його збалансованого і стійкого розвитку у довгостроковій перспективі. А тому іманентною ознакою генезису сучасної банківської справи стає активне впровадження інноваційних банківських

продуктів, зміна концепції їхнього просування до споживача, а також модернізація організаційних структур банківських установ і систем їх внутрішнього контролю у такий спосіб, щоб вони максимально сприяли підвищенню швидкості проходження управлінських рішень та формуванню ефективної системи банківського ризик-менеджменту.

Одним із головних атрибутів сучасного фінансового ринку стала його диджиталізація, котра виявляється у зближенні та переплетенні банківських інститутів із міжнародним інформаційним комплексом, тобто йдеться про посилення тенденцій віртуалізації банківської системи, що відображає її дрейф із фізичного світу у світ віртуальної реальності. Саме комп'ютеризація та інформатизація економіки, цифрові технології зробили революцію у сфері розробки новітніх банківських послуг, умови надання яких принципово змінюються передусім унаслідок розвитку інформаційних технологій, завдяки яким стало можливим необмежене вдосконалення банківських операцій. Йдеться, зокрема, про розширення сфер застосування таких банківських продуктів, як інноваційні фінансові інструменти строкового ринку, включаючи його валютний сегмент, мікрофінансування, інструменти хеджування фінансових ризиків, включаючи свопи і деривативи, технологічно удосконалені безготівкові розрахунки фізичних осіб із застосуванням безконтактних і дистанційних платежів за допомогою мобільних телефонів та ряд інших продуктів. Їхнє впровадження змінило порядок і швидкість надання банківських послуг та дозволило вирішувати усе більш складні завдання щодо обслуговування клієнтів, на взаємодію із якими спрямовані усі сучасні фінансові інновації у банківській сфері. Таким чином, поступово у банківському бізнесі реалізовується ідея перетворення будь-якого комерційного банку на фінансовий супермаркет, у якому клієнт може придбати необхідний пакет послуг, не вдаючись до складних маніпуляцій із роздільним використанням власних фінансових ресурсів.

Важливим аспектом фінансових інновацій став також перерозподіл обов'язків банківського персоналу в процесі обслуговування клієнтів, адже диджиталізація бізнес-процесів зробила можливим якщо не повне звільнення

співробітників від рутинної операційно-касової роботи, то суттєве зниження її частки у загальному навантаженні персоналу, що призвело до його орієнтування більшою мірою на консультування клієнтів. По суті в умовах інформаційної економіки відбувається зсув від економічно не вигідних, мало інтелектуальних завдань у бік високоефективної праці менеджерів, що займаються кредитними, консалтинговими та іншими видами послуг. У цьому зв'язку з'являється тенденція до зміщення потреб самих клієнтів банків від традиційних банківських послуг, наприклад депозитних, на користь послуг із фінансового консультування та управління портфелями більш доходних і ліквідних цінних паперів. У цих умовах банки навіть попри імовірність втрати певної частини своїх традиційних процентних доходів можуть значно підвищити власну фінансову стійкість і прибутковість за рахунок інвестиційного банкінгу, тобто послуг щодо розміщення клієнтських коштів у цінні папери, а також консультаційного супроводу виходу клієнтів на відкритий ринок.

Крім того, важливим наслідком диджиталізації фінансових ринків стала також зміна самої бізнес-моделі організації банківського бізнесу. Адже у даний час у багатьох розвинених країнах відбувається перехід від класичної філіальної моделі до моделі дистанційного банківського обслуговування, а відтак усе більше операцій проводиться клієнтами без візиту в банк. Еволюція банківського обслуговування в бік дистанційної моделі пояснюється змінами способу життя сучасного суспільства, його усе більше оцифрування, тобто диджиталізацію, що також відображає і постійну динаміку соціального та економічного середовища банківської сфери. А тому у зв'язку із переносом центру ваги на дистанційне обслуговування функції існуючої банківської роздрібної мережі поступово звужуються, а банківські філії усе більше нагадують спеціалізовані сервіс-центри. Цінність таких послуг для споживача полягає у тому, що вони розширюють часові та просторові рамки, в яких клієнт може здійснити банківські операції, що надає йому можливість самостійно вести роботу зі своїми рахунками, не прив'язуючи свої потреби до часу роботи конкретної банківської установи.

Отже головні результати запровадження фінансових інновацій у

банківському бізнесі проявляються у розширенні клієнтської бази банку і його філіальної мережі, збільшенні частки ринку, скорочення трансакційних витрат на здійснення банківських операцій, а також у забезпеченні стійкості функціонування банку в довгостроковій перспективі. Це означає, що в умовах зростаючої конкуренції на ринках банківських послуг фінансові інновації в основному спрямовані на залучення нових і утримання існуючих клієнтів, а також на розширення спектру послуг, що надаються і вдосконалення технологій їх надання клієнтам. Крім того, фінансові інновації щодо оптимізації взаємодії з клієнтами призвели не лише до вдосконалення традиційних банківських продуктів, але і до створення нових типів банківських послуг, а також до удосконалення самої бізнес-моделі банківського бізнесу.

Список використаних джерел

1. Дзюблюк О. В. Роль банківської системи в інноваційному розвитку економіки // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2019. – №1. – с. 81-101.
2. Трансформація банківської системи у контексті глобалізаційних викликів: монографія / за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. – Vienna : Premier Publishing s.r.o. Vienna, 2018. – 354 с.

УДК 351.851:378.1

АРТЕМЕНКО Д. А. ,

аспірант кафедри банківської справи,

Одеського національного економічного університету

ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ АПК

Перехід до цифрової економіки вимагає розробки нових методів моніторингу зовнішнього і внутрішнього середовища для інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень у напрямку технологічної модернізації агропромислового виробництва.